

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΚΒ ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ & ΚΛΑΣΙΚΩΝ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ**

Θ Ε Α Τ Ρ Ο ΛΙΝΔΟΥ

ΧΟΡΗΓΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

ΡΟΔΟΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

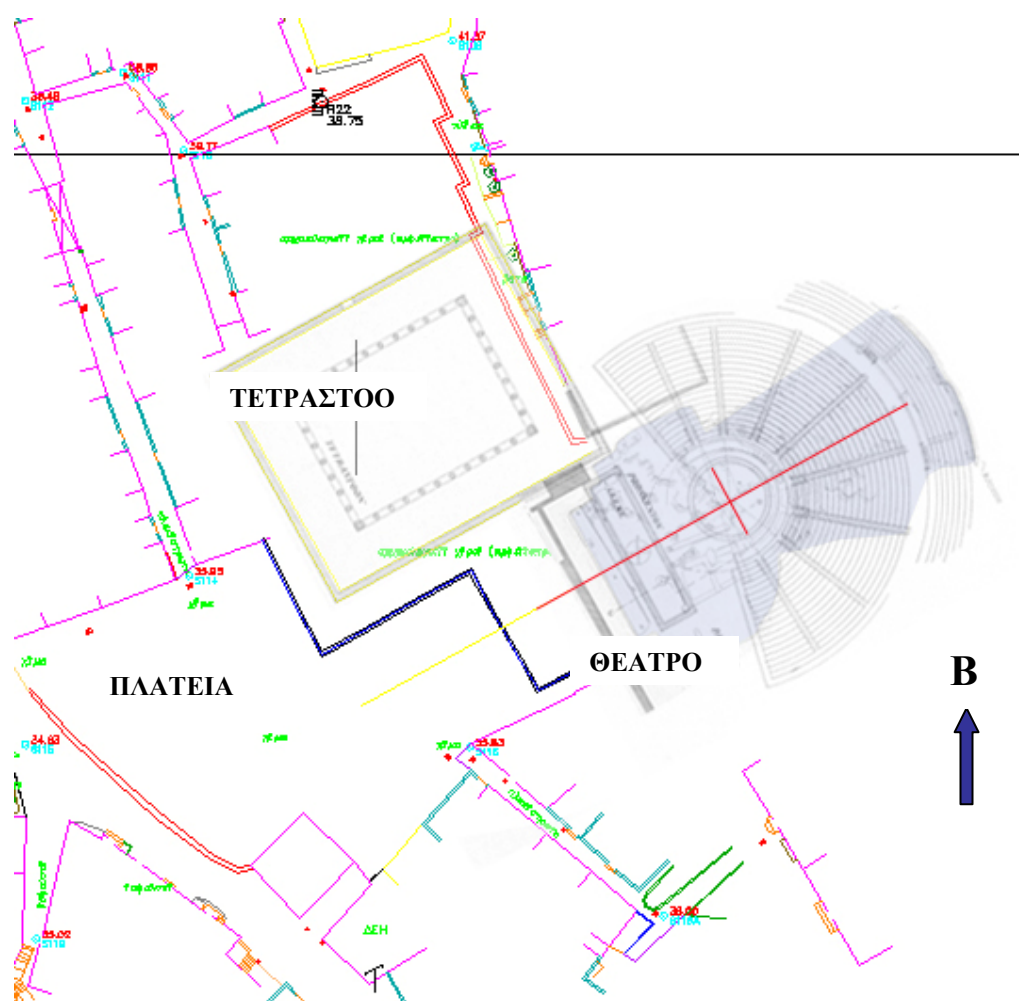
1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	Σελ. 2
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	Σελ. 3 - 4
3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	Σελ. 4 - 5
4. ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	Σελ. 5 - 6
5. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	Σελ. 7

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΙΝΔΟΥ: ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Το αρχαίο θέατρο της Λίνδου διαμορφώνεται στους πρόποδες της δυτικής πλαγιάς του βράχου της λινδιακής ακρόπολης (εικ.1). Το κοίλο χωρίζεται σε εννέα τομείς (κερκίδες) που ορίζονται από οκτώ στενές κλίμακες. Διέθετε 19 σειρές καθισμάτων (εδωλίων) που ήταν λαξευμένα στον βράχο και κατά τόπους κτιστά. Κτιστές ήταν επίσης οι ακραίες κερκίδες και οι πλευρικοί αναλημματικοί τοίχοι, που δε διασώζονται. Οι κλίμακες οδηγούσαν σε διάζωμα, πλάτους 2,15 μ., πάνω από το οποίο διαμορφώνεται το άνω κοίλο με έξι σειρές εδωλίων. Η άνοδος στο κατά 1,90 μ. υψηλότερο άνω κοίλο γινόταν με δύο στενές κλίμακες των οκτώ βαθμίδων, που ήταν λαξευμένες στο κάθετο μέτωπο του βράχου. Στο άνω κοίλο η κλίση είναι εντονότερη, έτσι ώστε να διευκολύνεται η θέαση και των μη προνομιούχων θεατών. Στο πάνω μέρος του οριοθετείται επίσης από κάθετα λαξευμένο μέτωπο βράχου, ύψους 2,70 μ. Μία προεξοχή του βράχου, που αντιστοιχεί στο κέντρο των κερκίδων, αποτελούσε ίσως τη βάση για κάποιο χορηγικό μνημείο.

Εικ. 1: κάτοψη αρχαιολογικού χώρου Λίνδου

Σήμερα διασώζονται μόνον τα τμήματα που είχαν λαξευθεί στον βράχο: η κυκλική ορχήστρα, οι τρεις κεντρικές κερκίδες του κάτω κοίλου με τμήματα από τις δύο γειτονικές, καθώς και το κεντρικό τμήμα του άνω κοίλου.

Η ορχήστρα του θεάτρου είναι κυκλική, επίσης λαξευμένη στο βράχο. Γύρω από την ορχήστρα διαμορφώνεται ελαφρά υπερυψωμένη ζώνη, πλάτους 50 εκατ., πιθανώς για να παρεμποδίζεται η κατάκλυση της ορχήστρας από τα όμβρια αφού δεν υπήρχε οχετός. Οι θέσεις των επισήμων, οι *θρόνοι*, ήταν τοποθετημένα κυκλικά επάνω σε προεξέχουσα ζώνη του βράχου, συμπληρωμένη με λίθους, πλάτους 1,60 μ.

Η θέση του σκηνικού οικοδομήματος προσδιορίστηκε από τα ίχνη της κοίτης θεμελίωσής του στον βράχο. Το μήκος της σκηνής ήταν τουλάχιστον 19 μ. και το βάθος της 4,80 μ.

Το θέατρο της Λίνδου χρονολογείται στον 4^ο αι. π.Χ. και είχε χωρητικότητα 1.800-2.000 θεατών. Συνδέεται με τις μεγάλες γιορτές της πόλης προς τιμήν του Διονύσου, τα *Σμίνθια*, που περιελάμβαναν θεατρικούς, μουσικούς και αθλητικούς αγώνες, πομπές και θυσίες.

Σε άμεση γεινίαση με το θέατρο οικοδομήθηκε τον 3^ο αι. π.Χ. το Τετράστοον, δηλ. ορθογώνιο οικοδόμημα με εσωτερική κιονοστοιχία, πιθανώς ιερό του Διονύσου Σμινθέως (βλ. εικ. 1)

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Το μνημείο ήταν ορατό στο ανώτερο και κεντρικό τμήμα του. Κατά τις ανασκαφές, που διενεργήθηκαν από Δανούς αρχαιολόγους στις αρχές του 20^{ου} αι., αποκαλύφθηκε όλο το σωζόμενο, λαξευμένο στο βράχο, τμήμα του κοίλου, η ορχήστρα και ίχνη από το κτήριο της σκηνής. Σήμερα παραμένουν ορατά το κοίλο και τμήμα της ορχήστρας.

Το σωζόμενο τμήμα του κοίλου καταλαμβάνει την κεντρική κερκίδα, τμήματα των δύο εκατέρωθεν αυτής και το κεντρικό τμήμα του επιθέατρου. Η έκταση του είναι περίπου 650 μ² και η χωρητικότητα του υπολογίζεται σε 380~420 άτομα στο θέατρο και 180~200 στο επιθέατρο. Από το σχέδιο της ανασκαφής προκύπτει ότι ο ανεσκαμμένος χώρος στην περιοχή της ορχήστρας και της σκηνής καταλάμβανε έκταση περίπου 450 μ²

Οι αναλημματικοί τοίχοι θα πρέπει να υποθέσουμε ότι είχαν κατασκευαστεί από τοπικό ψαμμίτη, όπως όλα τα μνημεία της περιοχής, υλικό που πιθανότατα λιθολογήθηκε σε κατοπινούς χρόνους. Χαρακτηριστικές τομές στις κατώτερες σειρές των εδωλίων του θεάτρου δείχνουν ότι έχει υποστεί και αυτό λατόμευση για την απόσπαση υλικού. Η βόρεια απόληξη του θεάτρου βρισκόταν κάτω από υφιστάμενη οικία, ενώ η νότια σε αδόμητο σήμερα οικόπεδο.

Ο χώρος του θεάτρου αποτελεί τμήμα του ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου, που περιλαμβάνει και το τετράστοο κτίριο και διαμορφώθηκε επί ιταλοκρατίας, όταν καθαιρέθηκαν οικίες για να ολοκληρωθούν οι ανασκαφές και να αποκαλυφθούν τα αρχαία μνημεία. Σήμερα εκκρεμεί η απαλλοτρίωση ακινήτου που βρίσκεται σε επαφή με το νότιο πέρασ του θεάτρου.

Δυτικά του αρχαιολογικού χώρου εκτείνεται ελεύθερος δημόσιος χώρος, ο οποίος διαμορφώθηκε σε πλατεία το 2005. Η περίφραξη του αρχαιολογικού χώρου προς την πλατεία κατασκευάστηκε το 1997, ενώ οι άλλες πλευρές περιφράσσονται με απλό μεταλλικό πλέγμα. Η είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο βρίσκεται περίπου στον άξονα του θεάτρου, η πρόσβαση με μεταφορικό μέσον είναι δυνατή έως την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου ενώ ο δημοτικός χώρος στάθμευσης βρίσκεται σε απόσταση 150 μ. Κάτω από την στάθμη της πλατείας λειτουργούν δημοτικές τουαλέτες.

4. ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

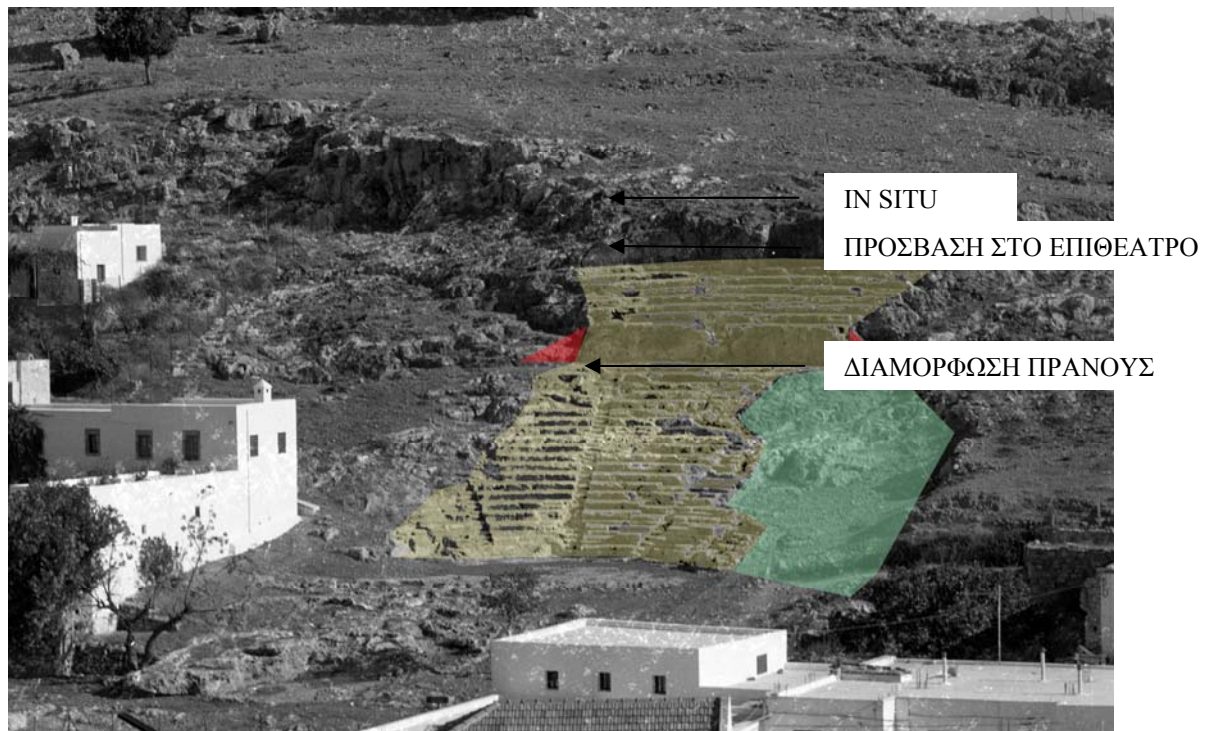
Για την ανάδειξη του μνημείου απαιτούνται οι παρακάτω εργασίες:

1. **Καθαρισμός** του χώρου. Αποκάλυψη του δαπέδου της ορχήστρας που έχει καλυφθεί με φερτά υλικά.

2. **Ανασκαφή.** Θα περιορισθεί στον χώρο της σκηνής και θα έχει ως στόχο την αποκάλυψη και πάλι των λειψάνων του αρχαίου σκηνικού οικοδομήματος.

3. **Τεκμηρίωση.** Αφού ολοκληρωθεί η ανασκαφή και ο καθαρισμός θα πρέπει να γίνει **αποτύπωση**. Τα σχέδια της αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης θα είναι στις συνήθεις κλίμακες 1:25 ή 1:50 για κατόψεις, όψεις, τομές, 1:100 για το τοπογραφικό και 1:10 ή 1:5 για λεπτομέρειες. Η αποτύπωση μπορεί να γίνει φωτογραμμετρικά, το κόστος της οποίας για κλίμακα 1:50, εκτιμάται σε 100.000 €. Λιγότερο δαπανηρή μπορεί να είναι μέθοδος που θα συνδυάσει τοπογράφηση – φωτογράφηση και αποτύπωση με συμβατικά μέσα. Σε αυτή την περίπτωση, θα χρησιμοποιηθούν περί τους 100 στόχους, που θα επικολληθούν σε χαρακτηριστικά σημεία του μνημείου. Τα σημεία θα μετρηθούν με τοπογραφικό όργανο, οι δε μετρήσεις θα εξαρτηθούν από το τριγωνομετρικό δίκτυο του οικισμού (τοπογράφηση οικισμού 2003). Παράλληλα θα γίνει φωτογράφηση με μπαλόνι. Για την τελική σχεδίαση θα χρησιμοποιηθούν οι μετρήσεις του φωτογράφου αλλά θα γίνουν και μετρήσεις με συμβατικά μέσα. Οι εργασίες φωτογράφησης, τοπογράφησης και η εξασφάλιση των στόχων θα πρέπει να γίνουν στο ίδιο σύντομο χρονικό διάστημα γιατί η επικόλληση των στόχων γίνεται με υλικό αβλαβές για το μνημείο και επομένως δεν έχει διάρκεια στο χρόνο. Εκτός από την αρχιτεκτονική απαιτείται και φωτογραφική τεκμηρίωση.

4. Δεδομένου ότι το σωζόμενο τμήμα του θεάτρου είναι λαξευμένο στο βράχο εκτιμάται ότι η καταγραφή της **παθολογίας** του μνημείου θα αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε προβλήματα φθοράς - διάβρωσης του ασβεστόλιθου και κατά συνέπεια θα απαιτηθεί τεχνική έκθεση παθολογίας από χημικό. Προβλήματα επίσης πιθανόν να εντοπισθούν και εκτιμηθούν από την σύγκριση της σύγχρονης αποτύπωσης με τα σχέδια των ανασκαφών.

Εικ. 2: άποψη θεάτρου, όπου σημειώνεται ο προτεινόμενος χώρος επεμβάσεων

5. Η **μελέτη αποκατάστασης** θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' αρχήν τις γενικές αρχές του έργου που θα προταθεί συνεκτιμώντας τις διεθνείς αρχές της αναστήλωσης - ανάδειξης μνημείων. Οι προτάσεις θα αναφέρονται σε όλα τα ζητήματα που θίγονται παραπάνω και όποια άλλα προκύψουν από την καταγραφή της παθολογίας του μνημείου, όπως:

- Συντήρηση του βράχου.
- Αποκατάσταση των εδωλίων με συμπληρώσεις στα κενά ή σε θέσεις που έχει γίνει λατόμευση του βράχου.
- Διαμόρφωση διαδρόμων κίνησης των θεατών και εξασφάλιση πρόσβασης προς το επιθέατρο.
- Κατάλληλη διαμόρφωση πιθανόν στο πρανές νότια από το σωζόμενο τμήμα ώστε και το κοίλο να αποκτήσει ένα πιο κανονικό περίγραμμα. Η διαμόρφωση αυτή θα πρέπει να είναι περιορισμένη έκτασης και όχι αναγκαία με κτιστή κατασκευή.
- Συμπλήρωση της περίφραξης.
- Εγκατάσταση δικτύου ηλεκτροφωτισμού με απαιτήσεις για ασφάλεια και ανάδειξη του μνημείου.
- Δίκτυα διευθέτησης απορροής ομβρίων και αποχέτευσης.

5. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΙΝΔΟΥ				
ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Καθαρισμός του χώρου και ανασκαφή. Αποκάλυψη παλαιότερων αρχαίων λειψάνων και επέκταση ανασκαφής προς το νότο.	
		ΣΤΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		
		ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	100.000 € Πιθανώς να απαιτηθεί η απαλλοτρίωση ακινήτου που εν μέρει συμπίπτει με το κατεστραμμένο κοίλο του θεάτρου.	
	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Στερέωση, συντήρηση και αποκατάσταση των εδωλίων. Πιθανή υλοποίηση του αρχικού περιγράμματος του κοίλου με διαμόρφωση - πιθανή φύτευση του πρηνούς νότια του σωζόμενου τμήματος.	
		ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ	Απαιτείται εκπόνηση μελέτης αποκατάστασης, η οποία θα περιλαμβάνει πλήρη φωτογραφική, τοπογραφική και σχεδιαστική αποτύπωση του μνημείου, αρχιτεκτονική τεκμηρίωση, καταγραφή της παθολογίας, πρόταση αποκατάστασης.	
		ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	50.000 €	
		ΣΤΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		
		ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	Το κόστος θα προσδιοριστεί μετά την εκπόνηση των μελετών. Αρχική εκτίμηση: 450.000 €	
	ΠΡΟΒΟΛΗ - ΑΝΑΔΕΙΞΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Διαδρομές, πινακίδες, φυλακείο, περίφραξη, απορροή ομβρίων υδάτων, άρδευση, ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις (φωτισμός ασφάλειας και ανάδειξης, αποχέτευση ομβρίων).	
		ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ	Απαιτείται εκπόνηση μελέτης διαμόρφωσης χώρου και Η/Μ μελέτες δικτύων φωτισμού, άρδευσης, αποχέτευσης.	
		ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ	30.000 €	
		ΣΤΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ		
		ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	Το κόστος θα προσδιοριστεί μετά την εκπόνηση των μελετών. Αρχική εκτίμηση: 250.000€ ****	
	ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ: ~ 80.000€ ---- ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: ~ 800.000€			

Μελίνα Φιλήμονος - Τσοποτού
Αρχαιολόγος

Βασιλική Ελευθερίου
Αρχιτέκτων μηχανικός